
SEVENUM IN HET VERLEDEN

Sevenum is van oudsher een agrarisch dorp, zoals de meeste andere dorpen gelegen aan de rand van de Peel. Uit het bronzen en ijzeren tijdperk zijn archeologische vondsten gedaan die wijzen op enige bewoning in ons dorp.

De uitgang "um" in de naam Sevenum is van Frankische oorsprong en zou volgens deskundigen eenzelfde betekenis hebben als "heim" nl. "woon- of verblijfplaats van". Dit kan er op wijzen, dat hier in de 5de eeuw na Christus al vaste bewoning was.

Uit opgravingen direct na de laatste wereldoorlog blijkt, dat op de plaats van de tegenwoordige kerk meerdere gebouwen gestaan hebben, waarvan het oudste vermoedelijk van hout was. Op deze plaats werden kerkdiensten gehouden in de 11de eeuw en mogelijk al eerder.

Een aflaatbrief op perkament, waarvan het origineel zich bevindt in het kerkarchief, is gedateerd in het jaar 1317. Het doel van deze brief was om aan geld te komen voor de bouw van de vermoedelijk eerste stenen kerk.

Deze akte is tevens het oudst bekende document, waarin sprake is van een gemeenschap Sevenum.

In 1369 was Sevenum een dorp van dezelfde omvang als Helden en werden bij een ponschatting (een van de oudste vormen van belastinginning) 48 gezinnen met een eigen vermogen boven 50 ponden aangeslagen.

STAATKUNDIGE INDELING

Voor 1279 behoorde Sevenum vermoedelijk als kerspel tot het Graafschap Kessel, waarna het overging naar het Graafschap Gelre, dat kort hierna tot Hertogdom werd verheven.

Het Hertogdom Gelre bestond uit 4 kwartieren en Sevenum behoorde bij het Roermonds ofwel het Overkwartier. Dit Overkwartier was weer onderverdeeld in diverse kleine eenheden, ambten genoemd en zo hoorde Sevenum bij het Land of Ambt van Kessel.

Tot 1543 waren de Hertogen van Gelre de hoogste gezagdragers, waarna de Habsburgers volgden tot 1580. Vanaf dat jaar werd de Spaanse Koning tevens Hertog van Gelre en kwam Sevenum tot 1713 onder Spaans bewind.

Hierna, tot 1798, werd de Koning van Pruisen de hoogste gezagdrager van het Land van Kessel, waarna de Fransen volgden. Van 1815 tot 1830 waren wij een onderdeel van het Koninkrijk der Nederlanden, vervolgens nog negen jaar van

het Koninkrijk België en vanaf 1839 behoren we als een der dorpen van Limburg tot het Koninkrijk der Nederlanden.

Het Land van Kessel bestond uit diverse dorpen, o.a.: Helden, Kessel, Venray, Sevenum en enkele Heerlijkheden o.a. Horst.

Aan het hoofd stond de Ambtman (Drost) bijgestaan door een Schout voor de gerechterlijke zaken en een Rentmeester voor het financiële deel.

Vanaf 1400 vinden we de vermelding van een eigen Schepenbank in Sevenum, waar zeven schepenen onder leiding van de Schout van het Land van Kessel recht spraken in criminele en civiele zaken.

Het bestuur werd in die jaren gevormd door de schepenen en gezworenen bijgestaan door een secretaris en een boede. Op de geërfdendagen werden de gezworenen gekozen, die met de schatheffer de financiële zaken van de gemeenschap regelden.

Tot 1674 werden in Sevenum de schepen en gezworenen officieel benoemd door de Ambtman van het Land van Kessel, daarna door de Heer van Sevenum. De Schout van het Land van Kessel zat de Schepenbank voor en zorgde tevens voor de uitvoering van de vonnissen.

De Spaanse koning was in die jaren in geldnood. Daarom stelde hij de "heerlijksrechten" te koop, die hij in Sevenum had. De Heer Willem Vincent van Wittenhorst kocht deze rechten voor ca 55.000 gulden.

Vanaf dat jaar werd Sevenum een zelfstandige heerlijkheid, zoals Horst dit al eeuwen was geweest. Door deze aankoop verkreeg de Heer van Horst als Heer van Sevenum enige zeggenschap over Sevenum, wat o.m. inhield, dat hij een Schout (van de Schepenbank) kon aanstellen en schepenen, gemeentebode en gezworenen kon benoemen in hun ambt. Behalve de titel: Heer van Sevenum verkreeg hij het recht op cijnsen en tienden van de ontgonnen gronden na 1674. De belangrijkste inkomsten uit deze Heerlijksrechten waren de tienden en cijnsen van de nieuw te ontginnen gronden.

Met de komst van de Franse troepen kwam er een eind aan deze indeling en Sevenum werd met Horst samen gevoegd tot een gemeente, behorende tot het kanton Horst. In 1836 lukte het de inwoners van Sevenum om weer een zelfstandige gemeente te worden.

GROEI VAN HET DORP

De oudste landbouwvelden in Sevenum zijn: het Sondertse veld, het Grote veld, het Luttel en het Rouweelse veld (nu het Molenveld) en de kleinere velden: het Erdbruggerveld, Vorster veld en Tongerlose veld. Omstreeks 1400 waren deze samen ca. 770 hectare groot. Dit was ca. 15% van het totale Sevenumse grondgebied.

Deze magere zandgronden waren omringd door 4.200 hectare heidevelden, met hier en daar enkele bomen en in de richting van de Peel veel moerassen met veengebieden. De heide deed dienst als weide voor de vele kudde schapen en ook de koeien werden in de zomer de heide opgedreven met de herder om 's

avonds terug te keren in de stal. De heideplaggen werden gestoken en dienden als strooisel in de potstallen, waardoor de mestproductie verhoogd werd. Elke inwoner kreeg een veldje in de Peel toegewezen waar hij voldoende turf kon steken voor eigen behoefte.

Af en toe verkocht de gemeente percelen woeste gronden aan de boeren, die deze dan zelf ontgonnen.

In 1745 was het areaal landbouwgrond gestegen tot 1.160 hectare en in 1825 bij de invoering van het kadaster tot 1.320 hectare.

In deze jaren begon de ontginning van de woeste grond meer in trek te komen. Veel jonge mannen, waarvoor geen plaats was op de bestaande boerderijen en die toch een eigen gezin wilden stichten, kochten een perceel heide van 1 hectare en bouwden hierop een huisje. Meestal werkten ze 's zomers als dagloner op een boerderij en in de winter ontgonnen ze de aangekochte heidegrond. Op deze wijze ontstonden de boerderijen op de Blakt, het Mos, het Kleef, Tongerlo en aan de Grubbenvorsterweg. Pas in 1938 werd de ontginning in het groot aangepakt, wat resulteerde in een nieuw kerkdorp: Evertsoord. Heden staat ruim 80% van alle grond ten dienste van de landbouw (4.100 hectare).

Voor 1940 was het gemengd bedrijf de basis van de boerenstand. De opbrengst van de akkers was in de eerste plaats voor de eigen behoeften van zowel mens als dier. Wat over was, werd verkocht.

Het aantal koeien en runderen was door de eeuwen heen erg constant, dit in tegenstelling tot schapen en bijen. Er zijn jaren bij dat het aantal dieren vijf maal zoveel was als het gemiddelde.

Dit geeft duidelijk aan, dat de schapen en bijen niet alleen bedoeld waren voor eigen gebruik, maar meer voor de handel. Het aantal was vermoedelijk evenredig aan vraag en aanbod c.q. de wol- en honingprijzen in deze streek. Opmerkelijk is de piek in 1680 van het aantal schapen: meer dan 3.000. Ook het aantal bijenkorven in 1649 is een uitschieter: totaal 1.101 stuks.

BEVOLKINGSGROEI

Omstreeks 1400 waren er in Sevenum naar schatting 60 huisgezinnen. Heel langzaam groeide dit aantal. Door ontginning van stukjes woeste grond, maar ook door opbrengstverbetering, zodat diverse boerderijen gesplitst werden, konden steeds meer gezinnen hier hun bestaan vinden.

In 1600 was het aantal gezinnen gestegen tot ca. 150 en in 1800 waren er 205 huishoudens. In de volgende jaren kwamen de ontginningen steeds meer op gang zodat in 1850 het aantal huizen 284 was, waarin 304 gezinnen woonden. In 1900 telde Sevenum 385 huisgezinnen met tezamen 1.995 inwoners. Heden is het aantal woningen ca. 2.800 met ruim 7.000 inwoners.

STRAATNAAMGEVING

Van 1850 tot 1955 was Sevenum verdeeld in 8 secties, aangeduid met een letter van het alfabet, zodat de huisnummering een combinatie van een letter en een nummer was. In 1955 werden de straatnamen in de kom ingevoerd en het buitengebied kreeg de straatnamen in 1964.

De meeste straatnamen werden ontleend aan de veldnamen, waar deze weg langs liep, doorheen liep of naar toe leidde.

Daarnaast werden oude boerderijnamen verwerkt in de straatnaam.

Enkele gebouwen gaven ook aanleiding om hier een straat naar te noemen.

Slechts 4 bekende Sevenumse inwoners uit het verleden werden aan de vergetelheid ontrukkt door hun naam te koppelen aan een straat: Mgr. Everts, Mgr. Verstraelen, pastoor Vullingsh en pastoor Kessels.

Op het Luttel werden alle straatnamen genoemd naar oude ambachten of beroepen en tenslotte kwam ook de koninklijke familie aan haar trekken.

KRONENBERG

Oorspronkelijk vormde Kronenberg een gehucht: "Croonenberg". De parochie Kronenberg is eerst in 1930 gesticht. In dat jaar werd ook een school opgericht. Kronenberg bezit een fraaie kerk met een zeer aparte trapgevel, gebouwd in 1932. In het dorp worden jaarlijks de bekende oogstfeesten gehouden. Hierbij wordt inventief en creatief gebruik gemaakt van wat de natuur verschaft: bloemen, granen, groenten en fruit.

EVERTSOORD

Dit dorp is in de jaren 30 gesticht tijdens de grootscheepse ontginningen van de voormalige turfgebieden in de Sevenumse Peel. Het dorp is genoemd naar de toenmalige burgemeester van Sevenum, die zich met niet aflatende ijver inzette voor het in cultuur brengen van deze woeste Peel. De strakke contouren zijn nog steeds herkenbaar.

De drie kerkdorpen, te weten Sevenum, Kronenberg en Evertsoord, vormen tezamen de gemeente Sevenum.

MONUMENTEN VAN HET VERLEDEN

Een zevental kapellen staan op de Rijksmonumentenlijst:

Onze Lieve Vrouwekapel in den Eigen

Oudste kapel van Sevenum uit het jaar 1676. De kapel is zeszijdig, gebouwd van baksteen en heeft een klokvormig leiendak, bekroond door een kalotdakje met een fraai smeedijzeren kruis.

Sint Antoniuskapel in de Steinhagenstraat

De stichter was Henricus Ignatius Schenck van Nijdeggen, wonende op Schenckenborg. Stichting omstreeks 1725.

Sint Annakapel in de Staarterstraat

Gebouwd van baksteen met een zadeldak van leien. Stichting tussen 1729 en 1745, vermoedelijk door de familie Vorstermans.

Sint Apolloniakapel in de Renkensstraat

De Stichter van deze kapel was de familie Aerts-Janssen in 1852. In verband met de slechte toestand is deze kapel in 1980 herbouwd.

Onze Lieve Vrouwekapel aan de Frankrijkweg

Deze kapel is gelegen op een driehoekig pleintje en gesticht door de familie Verrijth tussen 1745 en 1800 en heeft ook zijn naam "Verietskapelletje" hieraan te danken.

Sint Jozefkapel in de Hees

Een loden windvaantje geeft het jaartal 1721 weer, vermoedelijk de stichtingsdatum. De initialen P.L. wijzen in de richting van Pieter Leysten of Paulus Lemmen, beide woonachtig in die jaren vlak bij het kapelletje.

Hagelkruis aan de Maasbreeseweg

Op de splitsing van de Maasbreeseweg-Krommeweg staat een hagelkruis. De oorspronkelijke plaats was dichterbij het dorp.

Piet van Enckevort

dec 1990